

Änglarna vaktar Italiens fem jordar

Text och foto Katarina Bjärvall

Det doftar mimosa, rosmarin och lavendel i nationalparken Cinque Terre på Italiens västkust. Ett myller av vandringsleder vindlar sig genom det system av terrassodlingar som har gett platsen status som världsarv.

Det är en becksvart molnnatt vid Medelhavet och ficklampans ljus spelar över kaktusar och kalksten. Vi trevar oss uppåt längs stigen, trappsteg för trappsteg och hör havets bränningar ryta mot klipporna någonstans långt under oss. Jag riktar ljuset mot pappret jag håller i handen och läser: en grön port i muren. Den måste vi hitta, där ska vi bo.

Nästa morgon är grå. Det är lågsäsong i Cinque Terre vid italienska Rivieran mellan Genua och Pisa. Vi hittade den gröna dörren till vårt bed & breakfast och vaknar till en caffè latte-frukost.

- Focaccia, en lokal specialitet från bageriet i byn, säger vår värdinna Angela när hon serverar brödet och jag, som är van vid focaccia till lunch i Sverige, blir inte imponerad förrän jag sätter tänderna i den olivoljefrasiga skorpan kryddad bara med milt salt.

Nedanförr terrassen ser vi stigen som vi stapplade fram längs några timmar tidigare och vi ser det vi då bara kunde ana: att stigen löper på en avsats ovanför en brant som stupar minst 50 meter rätt ner i havet.

Cinque Terre - "de fem jordarna" - är plats där det blir tydligt hur människans och naturens behov kan förenas och befrukta varandra. Området har fått sitt namn av de fem små byarna som ligger nere i vattenbrynet med bergskedjan Appenninernas utlöpare bakom ryggen. Sluttningarna var under Romartiden täckta av stenek, men redan för 1 000 år sedan började bönder omvandla vildmarken till ett odlingslandskap. De bröt loss stenblock, baxade upp dem på varandra till murar, fogade samman murarna till nätverk av sten och samlade ihop sluttningarnas torra jord innanför murarna. Där, på de plana plättarna, planterades vin, oliver och citrusfrukter. Så anlades det terrasssystem som gjort Cinque Terre till nationalpark och till världsarv på FN-organet Unescos lista.

Vi bor i Vernazza, den näst västligaste av byarna, och har kommit för att vandra på parkens olika leder. Den mest

populära är kuststigen som förbinder de fem byarna. Den är tolv kilometer lång och bör bli en lagom dagstur med stopp för lunch och fika, tänker vi när vi tar tåget österut till Riomaggiore där leden börjar.

Det är en blåsig dag, nästan stormig; vinden sliter i oliv och pinje men bergssidorna ger lä. Ledens första etapp, benämnd Via dell'Amore för att flirta med alla nygifta par på bröllopsresa, är rena E4:an - en bred och helt plan stenlagd betongramp, kantad av ett bastant staket i rostfritt stål mot havet och kraftiga stålnät till skydd mot jordskred på bergssidan. Efter bara en halvtimme är vi framme i Manarola där vi blir besvikna: ledens nästa etapp är stängd på grund av risken för jordskred. Efter en cappuccino tar vi tåget till nästa by.

Corniglia ligger inte som de andra byarna i vattenbrynet utan ett hundratal meter upp på en klippa. Min sambo räknar trappstegen från järnvägsstationen vid vattnet upp till byn: 460 stycken. Vi går en tur längs byns smala gator, ser byggjobbare som släpar hinkar med cement för göra byn redo inför turistsäsongen. Efter en lunch på pansotti (pastaknyten fyllda med ricottaost och örtekryddor), två sorters pesto (basilika och valnöt) och varsitt försiktigt glas av traktens vita vin börjar vi den riktiga vandringen.

Stigen vindlar fram mellan olivträdens skulpturala stammar, smiter ömt intill landskapet och öppnar sig mot svindlande vyer. Efter drygt en timme passerar vi den välkända gröna porten i muren: vårt bed & breakfast. Sambon bryter här men jag fortsätter ner i Vernazza. Detta är den mest pittoreska av de fem byarna. Husen står tätt med fasader i glassfärger: nougat, vanilj och pistage, citron, apelsin och aprikos. Skyltarna med Rooms-Zimmer-Camere är många, än är det mest ledigt överallt.

Under ledens sista etapp, till byn Monterosso, passerar jag över bergsbäckar vars strandkanter är fodrade med ormbunkar. Plötsligt hör jag sång ljuda mellan bergssidorna och när jag rundar ett hörn ser jag en grupp ungdomar som stannat vid en utsiktspunkt. En kör? Nej, bara en församlingsförening, förklarar de. Glada över mitt intresse låter de en sång på engelska klinga ner genom dalgången:

- Angels watching over me my love, angels watching over me...

Och änglavakt kan sannerligen behövas längs leden. Här och var finns SOS-stationer där man i händelse av en olycka kan nå larmtjänst genom att trycka på en knapp. Men den enda skada som drabbat mig när jag till slut når Monterosso är skoskav.

På kvällen blir det middag på "Il Baretta", det lilla värdshuset i Vernazza som på bara ett par dagar blivit vårt stamställe. Vid bordet intill sitter ett par, han italienare och hon engelska, med en treårig dotter. De börjar med ett jättefat med friterad bläckfisk, övergår till varsin pastarätt som på det här stället är generösare än vanligt, och sedan, när jag nyfiket sneglar för att se vad de valt för efterrätt, kommer kyparen med två stora tallrikar grillad fisk. Självt äter jag musslor i vitt vin, rundar av med panna cotta och är sedan mätt och synnerligen belåten.

De flesta turister i Cinque Terre är par, italienare eller spanjorer eller amerikaner, många av dem unga. Vad som drivit dem hit är turismens paradoxala sökande efter det orörda, det genuina. Barerna skyltar med mandelmjök istället för Coca-Cola. Visst är det befriande men det inger mig också en känsla av instängdhet, av självtillräcklighet, av reservat för en privilegierad medelklass som köper sig fri från kommersen på andra platser längs Medelhavskusten.

Det finns förstås ett kommersiellt intresse också i denna alternativa profilering, men Cinque Terre har som nationalpark en politisk mission som går utöver den rent ekonomiska. På dörren till turistbyrån i Vernazza sitter en affisch där parken marknadsförs med ett citat av den amerikanske politikern Robert Kennedy. Det handlar, något oväntat i ett sådant sammanhang, om problemet med begreppet bruttonationalprodukt (BNP) och lyder i översättning:

"BNP mäter inte våra barns hälsa, kvaliteten på deras utbildning eller glädjen i deras lekar. Den mäter inte skönheten i vår poesi eller styrkan i våra äktenskap, intelligensen i den offentliga debatten eller våra tjänstemäns integritet/.../BNP mäter kort sagt allt utom det som gör livet värt att leva."

Människans försök att skapa sig ett schysst liv i samklang med naturen mäts inte heller av BNP, tänker jag nästa dag när jag går stigen uppåt mot det lilla kapellet Madonna di Reggio som vakar över Vernazza från en bergsplatå. Pulsen rusar i mina öron och överröstar fågelkvittret. Jag drar in den gula doften av blommande mimosa, jag nyper av rosmarin och lavendel från tuvor utmed stigen, jag ser vinrankornas kala bruna stänglar slingra sig över terrasserna. När jag drar med handen över stenmurarnas skrovlighet känner tusen jag år av mänskligt slit under mina fingrar.

Fakta/Cinque Terre

Cinque Terre, "de fem jordarna", har fått sitt namn av fem små byarna Riomaggiore, Manarola, Corniglia, Vernazza och Monterosso som ligger utströdda längs en knappt en mil lång

sträcka av den italienska Rivieran i Ligurien sydöst om Genua. Området är nationalpark. Det sinnrika terrasssystem, som växt fram under de senaste tusen åren för att möjliggöra odling av vin, oliver och citrusfrukter, har gjort att FN-organet Unesco klassat området som världsarv. Turister lockas framför allt av områdets många vandringsleder. Biltrafiken i parken är begränsad men tåg längs kustlinjen går flera gånger i timmen och stannar i alla de fem byarna. Ett dagkort på tåget kostar 5,40 euro och då ingår också tillträde till de vandringsleder som är avgiftsbelagda.

Resan

Genuas flygplats ligger inom bekvämt räckhåll men dit finns inget direktflyg från Sverige eller Danmark. Direktflyg från Sverige och Danmark finns till:

- Pisa. SAS flyger från Arlanda under sommaren.
- Nice. SAS flyger från Kastrup året om, Sterling flyger från Arlanda, Kastrup och Billund året om.
- Milano. SAS och Alitalia flyger från Arlanda och Kastrup året om, Sterling flyger från Kastrup vår, sommar och höst.
- Bergamo. Ryanair flyger från Skavsta året om.

Att köra bil till Cinque Terre tar två timmar från Pisa och tre-fyra timmar från Nice, Milano eller Bergamo. Tåg är ett minst lika smidigt alternativ. Närmaste stad är La Spezia, varifrån tåget till Cinque Terre tar 15 minuter. Tåg från Pisa eller Genua till tar en och en halv timme och från Nice, Milano eller Bergamo fyra-fem timmar (inkl byten).

Boendet

Storslagna hotellkomplex saknas men annars finns hela skalan från fyrstjärniga hotell (150-250 euro för ett dubbelrum) till vandrarhem (20 euro för en säng). Bed & breakfast är ett bra mellanalternativ och finns från 60 euro natten för ett dubbelrum. Priserna är högre under påsken och sommaren.